

DAVA SONUNDA VERİLEN AVUKATLIK ÜCRETİ KİME AİTTİR ?

Hâkim Şamil İNAN*

1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 164/son maddesi 02.05.2001 gün ve 4667 S.K. nun 77. maddesi ile değiştirilmiştir. Değişiklikten önce “Avukatla iş sahibi arasında aksine yazılı sözleşme bulunmadıkça, tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenilecek avukatlık ücreti avukata aittir” olan hüküm, değişiklik sonucu bu Kanunla “Dava sonunda, kararlar tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir. Bu ücret iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haciz edilemez” şeklinde düzenlenmiştir.

HUMK'nın 423/VI. maddesi gereğince; dava sonunda tarifeye dayalı olarak takdir olunan ücreti vekalet, mahkeme masraflarından sayılmıştır. Aynı Kanununun 417. maddesine göre de; mahkeme masraflarının aleyhine hüküm verilen taraftan alınacağı açıklanmıştır. Avukat ile iş sahibi arasındaki sözleşme, Borçlar Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılan bir vekalet sözleşmesidir. Bu sözleşme ile vekil, müvekkil nam ve hesabına hukuki işlemleri takip etmekte, müvekkil ise bunun karşılığında bir ücret vermeyi kabul etmektedir. Sözleşmenin ücret kısmı, uygulamada ücreti vekalet olarak adlandırılmaktadır. Avukat ile iş sahibi, ücreti, şüphesiz akit serbestisi çerçevesinde Borçlar Kanununun 19. maddesine aykırı olmamak şartıyla kararlaştırabilirler. Bu sözleşme kendi aralarında hüküm ve sonuçlarını doğurur. Ancak, ücretin miktar olarak belirlenmediği veya kanunların Avukatlık ücreti verilmesini hüküm altına aldığı durumlarda; 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 168. maddesi gereğince Barolar Birliği tarafından hazırlanıp Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan tarifedeki maktu ve nisbi ücretler dava sonunda vekalet ücreti olarak verilmektedir. Buradaki açıklamalar, avukatla iş sahibinin arasında anlaştıkları vekalet ücreti ile ilgili olmayıp tarife üzerinden verilecek olan vekalet ücreti ile ilgilidir. Zira, bu tamamen iş sahibiyle avukat arasında geçerli olan ve sonuçlarını doğuran bir sözleşmedir. Avukatlık asgari ücret tarifesi ise bundan ayrı olarak yargılama giderleri arasında mahkemece re'sen nazara alınması gereken bir durumdur.

* Mahmudiye Hâkimi.

4667 sayılı Kanun değişikliğinden önce, avukatla iş sahibi arasında aksine yazılı bir sözleşme olmadığı sürece, tarifeye dayalı olarak verilen avukatlık ücretinin avukata ait olduğu şeklinde bir düzenleme olmasına rağmen 02.05.2001 tarihinden önce de, hükmün; davanın tarafları açısından geçerli olacağı, vekalet ücretinin de yargılama gideri olarak taraflara verileceği kabul edilerek, hükümde vekalet ücretinin davacıya verilmesine veya davalıya verilmesine şeklinde karar verilmekteydi. Vekalet sözleşmesinin niteliği gereği, yapılan iş karşılığı alınan ücret Borçlar Kanunundan dolayı zaten vekile aittir. Ancak, vekile ait olan ücret, Avukatla iş sahibi arasında serbestçe kararlaştırılan ücrettir. Kanunun lafzi yorumundan tarifedeki ücretin de avukata ait olması gibi bir sonuç çıkmaktadır. Oysa Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa göre, hüküm davanın tarafları için geçerli olup taraflar leh ve aleyhlerinde sonuç doğurur, davacı vekili veya davalı vekili için hüküm kurulamaz.

4667 sayılı Kanunla, öz itibariyle aynı hükümler getirilmiş, “ancak aksine yazılı düzenleme” hükmü kaldırılarak kesin ve kati bir beyan ile bu ücretin avukata ait olduğu belirtilmiştir. Yani 4667 sayılı Kanunun 77. maddesi ile değişik 1136 sayılı Kanunun 164/son maddesinde, avukatlık ücretinin avukata ait olduğu ve bu ücretin iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemeyeceği ve haczedilemeyeceği düzenlenmiştir. Kanunun yapılan değişikliğinde, sonuç olarak vekalet ücretinin yine avukata ait olduğu belirtilmiştir.

Ücreti vekaletin kime ait olduğu hususunda Yargıtay Daireleri arasında ise Hukuk ve Ceza Daireleri açısından farklılık bulunmaktadır. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 2004/6312 Esas, 2004/7223 Karar nolu ilamında (YKD Eylül 2004); özetle, **“Yargılama ve hüküm ancak davanın tarafları hakkında verilebilir. Yargılama giderleri de hükmün sonuçlarına göre yanların sorumlulukları ile ilgili bulunduğundan, hüküm ile birlikte karara bağlanması gerekir (29.05.1957 tarih ve 4/16 sayılı İBK). Bu bağlamda yargılama giderleri aleyhine hüküm verilen tarafa yükletilir ve vekalet ücreti de yargılama giderlerindedir (HMUK m. 417/1, 423/b-6). Diğer yandan 4667 sayılı Yasanın 77. maddesi ile değiştirilen 1136 sayılı Avukatlık Yasasının 164/son maddesindeki düzenlemede, dava sonunda karar ile tarifeye dayalı olarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücretinin avukata ait olacağı belirtildiği gibi, bu hükme koşut bir düzenleme de Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde yargı yerlerince avukata ait olmak üzere karşı tarafa yükletilecek vekalet ücreti biçiminde yer almıştır. Yukarıda açıklandığı üzere, gerek Avukatlık Yasası, gerekse de yasaya dayalı olarak hazırlanan Avukatlık Asgari Ücret**

Tarifesinde yer alan düzenlemeler, HMUK'nın davanın taraflarına ve hükmün kimlere yönelik olarak kurulacağına ilişkin hükümlerini kaldırıcı veya değiştirici nitelikte değildir. Aksine, hükmün ve ayrıntısı niteliğindeki yargılama giderlerinin ve bu bağlamda vekalet ücretinin davanın tarafları hakkında kurulması gerekir. Avukatlık Yasasındaki “vekalet ücreti avukata aittir” biçimindeki düzenleme, hükmü kuran mahkemeye değil vekil ile vekil edene yönelik bir kuraldır. Bu yorum ve varılan sonuç, aynı maddedeki bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez biçimindeki düzenleme ile de doğrulanmaktadır. Açıklanan nedenlerle, taraf sıfatı bulunmayan vekil yararına vekalet ücretine hükmedilmesi bozmayı gerektirmiştir” gerekçesiyle mahalli mahkeme kararını bozmuştur. Aynı şekilde Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 2003/5158 Esas, 2003/6056 Karar (YKD Kasım 2003) sayılı ilamında; “**Dava sonunda karşı tarafa yüklenen vekalet ücretinin Avukatlık Yasasının 164/son maddesi hükmünün yorumlanmasında hataya düşülerek taraflar yerine doğrudan ve avukata ödenmesi şeklinde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir**” şeklindeki içtihadı ile de ücretin avukata değil, taraf yararına verileceği açıklanmıştır. Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 2003/1371 Esas, 2003/2062 Karar sayılı ilamında ise (YKD Ocak 2004) “**Vekalet ücretine hükmedilirken ücretin vekile aidiyeti gözetilmelidir**” şeklinde ücretin tarafa değil avukata ait olduğu içtihat edilmiştir. Yargıtay 4. ve 18. Hukuk Dairesi, ücreti vekaletin taraf yararına hükmedileceğini belirtmekte, 1. Ceza Dairesi ise, Avukatlık Kanununun 164/son maddesindeki düzenleme nedeniyle avukata ait olduğunu belirtmektedir. 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 45 ve devam eden maddeleri gereğince şüphesiz bu durum İçtihadı Birleştirme yoluyla giderilecek bir durumdur.

Yukarıda ayrıntıları verilen Yargıtay içtihatları ve kanunun birlikte yorumu sonucunda; Avukatlık ücretinin HMUK.nın 417 ve 423. maddeleri gereğince yargılama giderlerinden olması ve yargılama giderlerinin de asıl hükmün ayrıntısı ve eki olması nedeniyle taraflar yararına verilmesi göz önüne alındığında, kanundaki bu düzenlemenin avukat ile iş sahibi arasındaki maddi iç hukuka yönelik olduğu sonucu çıkmaktadır. Hükümde, kural olarak ücreti vekalet taraflar için verilecek, ancak iç ilişki gereği bu ücreti avukata ait olacaktır. Nitekim, son Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 2003/1801 Esas, 2003/11701 Karar sayılı ilamında, “**davacı vekili için takdir olunan 275.000.000.-TL duruşma avukatlık ücretinin davalıya yükletilmesine**” şeklinde hüküm bulunmaktadır (Y.K.D Şubat 2004). Bu husus 4667 sayılı Kanunun 164/son maddesindeki değişiklik ile bu değişiklikte geçen bu ücretin iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup

edilemeyeceği ve haczedilemeyeceği hükmü ile paralel olup aynı durum Avukatlık Asgari Ücret Tarifesindeki yargı yerlerince avukata ait olmak üzere karşı tarafa yükletilecek vekalet ücreti biçimindeki açıklama ile de doğrulanmaktadır. **Bu durumdan çıkan tabii sonuç, hüküm kısmında avukatlık ücretinin taraflara izafeten verileceği, ancak maddi hukuktaki iç ilişkide hak sahibi olarak bu ücretin avukata ait olacağıdır.**